

Water

Op stap naar Rome ademen de aquaducten de horizon, wandelen als stenen rivieren met pijlers over stroom en dal. Meestal zitten ze verborgen onder de grond. Schuchter en bedeesd plooiën ze mee met neerwaarts glooiende hellingen, duiken onder en op in sifons en rusten na hun lange reis uit in de castella, de verdeelbassins.

Dan breekt het water uit haar kooi van watervast beton en stroomt met loden leidingen de stad binnen.

Verder en verder vertakken de loden pijpen zich naar de straathoeken en vullen ze de staatsfonteinen met bronwater uit verre bergen. De straatarmen laven zich aan het gemurmel van deze bronnen en krijgen als toemaat lokale cholera of loodgif.

Vanuit citernes met gebronsde drukventielen, vertakken de buizen naar de betere buurten, boren gaten door tegels naar tuinen, tekenen sierwater in prieeltjes van groen en bekoren de met rood lint getooide toga's.

In deze waterweelde schittert koel bergwater in een marmerbekken van groen porfier, groen porfier, prachtig marmer uit het verre Sparta, versluiert de vervloeiende verkoeling de kleine vlekjes van geel en lichtgroen op de donkergroene marmersteen.

Ander koel bergwater wordt vuil en vies. In de badhuizen grijpt het vermomd als stoom de mantels van stof en loopt verder naar latrines om de uitwerpselen af te voeren, kunstig gesmeed door legioenen van Romeinse bilspleten, schrobt de plassen bloed van de straatstenen, of plukt de gore schaamluizen uit gedroogde kut of wenkbrauw.

In de straten groeien de bergen van ontlasting en afval en rijden de met drek afgeladen karren en kruiwagens de stad uit, maar 'de ongewassen massa' - het plebs sordida - kweekt snel weer aan wat voorheen de straten vulde.

In het straatgewoel mengen de stank van de armen en de misselijk makende walm van leerlooierijen zich met de lijkucht van de honden en van het gepeupel, die, na hun creperen, ook tot afval geworden, en dit subtiel afgewerkt met een lichte toets van kaneel en koriander uit de nabijgelegen marktfora.

Gestuwd door afvoerwater van de thermen en van de straatgaten en van de overlopen van de fontein en verdwijnt de afvalsmurrie in een ondergronds weefsel en stoot in een netwerk van tunnels door naar de Cloaca Maxima. De Cloaca Maxima. Het monsterlijk grote riool van Rome. Rome's kakkanaal.

Elk etmaal drijft vijf ton kak - waaronder Keizerlijke kak - naar de rivier, de Tiber.

Aan het Tibereiland persen de riolen alle vunzigheid uit hun aarsopening en veranderen ze de rivier in een stinkend open riool. Gevangen tussen haar waterkanten stuwt de Tiber alle vuilnis van de beschaving richting Ostia, haar havenstad, en kust ze met haar zoete riviermond het zoute speeksel van de zee, waarbij haar lippen vol van gebruiende en gegiste abcessen openbarsten. In de lichte deining van de zee draait de rivier nog even speels met een mensenlijk in het rond.

Maar de Tiber is een ongehoorzaam en wispelturig kind dat in de zomer haar peil naar beneden trekt en de beer te rijpen legt in de felle middagzon. Constipeert zo de halve stad.

In de winter of in de natte herfst rebelleert ze tegen de strenge wetten van kaden en senaat. Dan loopt ze over van woede, trekt zich op langs lis en riet en beklimt ze als razende wraakgodin de treden van de stad. Ze onderspoelt de weke fundamente van de insulae, rolt verder over neerstortende muren, bedelft schreeuwende longen en vult ze met vunzige smurrie. In haar waterwoede ondergraaft ze de heuvels en trekt tempels en krotten door grote gaten in de grond, ontsteelt massieve huisraad, onteert de tempels en ontgraft hoogwaardige afgestorvenen uit hun tombes.

Razend over haar rioolvernederings overspoelt ze de horrea, de graanhuizen, en zaait ze rottend graan en hongersnood over de vernederde stad. Ze stuwt alle vuil terug de straten in en besmet reservoirs tot kweekvijvers van tuberculose, lepra, dysenterie, hepatitis, cholera, tyfus.

Uitgeraasd en gekalmeerd gaat ze daarna weer op zoek naar de loop die ze was kwijtgeraakt.